

Onderwerp	Conferentie Meta-evaluatie van het M-decreet	Datum	30/03/2017
Auteur(s)	Dieter Paeps – Tine Gheysen	Status	definitief
Bestemd voor	VCLB Koepel, CLB-directie, PVOC-leden BuO/M-decreet en deelnemers reflectiedagen GON/ION		

Tussentijdse Meta-evaluatie M-decreet

Aanleiding

Vlaams minister van Onderwijs Hilde Crevits gaf de opdracht voor een tussentijdse meta-evaluatie van het decreet inzake maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, kortweg het M-decreet. Het M-decreet werd op 12 maart 2014 aangenomen door het Vlaams Parlement en geleidelijk ingevoerd vanaf het schooljaar 2015-2016.

Sinds de inwerkingtreding verschenen meerdere publicaties die een 'evaluatie' maken van het M-decreet of deelaspecten ervan. Sommige van die publicaties zijn van de hand van wetenschappelijke onderzoekers, andere van de onderwijsinspectie of de administratie, nog andere van belangenorganisaties, UNIA of het Kinderrechtencommissariaat. Er loopt ondertussen ook onderzoek naar ervaringen met en implementatie van het M-decreet in het kader van het beleidsgericht steunpunt onderwijsonderzoek (SONO) en de onderwijsadministratie bereidt een M-monitor voor op basis van administratieve data.

De meta-evaluatie¹ van deze bronnen vormde de input voor **een conferentie op maandag 27/03/2017** met vertegenwoordigers van onderwijsactoren, sociale partners, onderzoekers en beleidsverantwoordelijken. Tijdens de conferentie werd gebrainstormd over hoe het verder moet met het M-decreet. De diverse betrokken actoren konden beleidsaanbevelingen formuleren t.a.v. de overheid en/of t.a.v. elkaar. Deze dag had tot doel om te komen tot beleidsleren.

Vertegenwoordiging VCLB

Deelname aan de conferentie was enkel mogelijk op uitnodiging. VCLB Koepel werd vertegenwoordigd door Dieter Paeps (als plaatsvervanger van Tine Gheysen). Voor de Vrije Centra was er tevens vertegenwoordiging vanuit PVOC uit de provincies Vlaams-Brabant (Els De Jonghe), Antwerpen (Evy Meert) en Gent (Nancy Romeyns). Voor Limburg namen Sofie Lambrechts en Michel Van Aeken (VCLB Hasselt) deel. De provincie West-Vlaanderen kon niet vertegenwoordigd worden op de conferentie zelf, maar Frank Denys nam wel deel aan het voorbereidende overleg.

Op basis van het syntheserapport (ter beschikking gesteld op maandag 20/03) werden bevindingen verzameld t.a.v. de conclusies en aanbevelingen.²

¹ Het syntheserapport 'tussentijdse evaluatie M-decreet' is terug te vinden op de website van Onderwijs Vlaanderen <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/tussentijdse-meta-evaluatie-m-decreet>

² De bevindingen werden zoveel mogelijk vanuit alle regio's verzameld en vooraf aan alle VCLB-deelnemers van de conferentie bezorgd.

Opzet van deze nota

De vaststellingen die vanuit VCLB vooraf aan de conferentie werden verzameld, zijn mee opgenomen in deze nota. Verder schetst dit document het verloop van de conferentie en stelt het de eerste resultaten voor die doorheen de dag werden verzameld.

Bevindingen VCLB t.a.v. aanbevelingen vanuit Meta-evaluatie M-decreet

Het syntheserapport Meta-evaluatie M-decreet is opgebouwd rond de 6 operationele doelstellingen van het M-decreet, m.n.

- *Eerst gewoon onderwijs, dan buitengewoon onderwijs (Mindshift)*
- *Recht op Redelijke Aanpassingen (Meesterschap)*
- *Recht op inschrijven in een school voor gewoon onderwijs (Meer inclusie)*
- *Nieuwe types in het BuO (Modernisering)*
- *Nieuwe toelatingsvoorwaarden in BuO (Medezeggenschap)*
- *Ondersteuning voor het gewoon onderwijs (Middelen voor meesterschap)*

Met betrekking tot de eerste vier doelstellingen worden in het syntheserapport diverse conclusies en aanbevelingen geformuleerd. Deze worden gebundeld in een zogenoemde 'managementsamenvatting'. We geven deze in wat volgt kort weer en bundelen hierbij de bevindingen die vooraf aan de conferentie vanuit VCLB werden geformuleerd.

MEER INCLUSIEF ONDERWIJS

RAPPORT: samenvatting (blz. 10-11) en Hoofdstuk 2 (blz. 21-38)

Centrale idee: M-decreet = stap in de richting naar inclusief onderwijs

- **MAAR:**
- 'ontbindende voorwaarde' zou het recht op inschrijving voor leerling met SOB uithollen;
 - onzekerheden m.b.t. studiebekrachtiging IAC belemmeren realisatie Inclusie;
 - vragen gesteld bij medische diagnose als basis voor doorverwijzing naar IAC;
 - twee systemen naast elkaar (G.O. – BuO) <> IVRPH (GCo. 4) en remt inclusie af;
 - onderwijs nastreven in gemeenschap waarin leerlingen leven (geen verre verplaatsingen);
 - ontbreken van richtlijnen voor de concrete uitwerking van inclusief onderwijs.

- **AANBEVELINGEN:**
- nood aan visie, strategie, planning m.b.t. realisatie van inclusief onderwijs;
 - nagaan wat de impact is van M-decreet als instrument op inclusief onderwijs te realiseren (monitoring van administratieve data);

BEVINDINGEN VCLB

- Vanuit het perspectief van kansenbevordering vinden we het belangrijk om voldoende te bewaken dat een evaluatie van (de impact van) het M-decreet zich 'voldoende breed' richt t.a.v. alle leerlingen binnen een klas- en schoolcontext én niet enkel t.a.v. de (individuele) leerlingen met SOB die de fases van het zorgcontinuüm doorlopen. Het zorgcontinuüm moet kunnen fungeren als hefboom om brede basiszorg te verbreden, verhoogde zorg te versterken en zo tegemoet te komen aan de noden van alle leerlingen en die met SOB in het bijzonder.
- Leerlingen met SOB die op basis van een M-verslag willen terugkeren naar gewoon onderwijs hebben het vaak moeilijk om zich in te schrijven in een school voor gewoon onderwijs. Het systeem van ontbindende voorwaarden zetten scholen volgens ons onvoldoende aan om meer te evolueren naar inclusief onderwijs (stille weigeringen, ontbinding van inschrijving, ontradende inschrijvingsgesprekken).
- CLB-medewerkers krijgen ook nog te maken met leerlingen en ouders die er voor kiezen om een onderwijstraject in BuO verder te zetten. Een vaak verkregen antwoord van ouders is dat de (kwaliteit van de) zorg in BuO momenteel (nog) niet kan geboden worden in het gewoon onderwijs. We vinden het belangrijk om ook de stem van deze ouders en leerlingen te respecteren.
- Er leeft soms een perceptie dat scholen (nog) angst of onzekerheid ervaren t.a.v. een inschrijving van een leerling met een M-Verslag (er is nog heel veel onduidelijkheid over de ondersteuning die al dan niet met deze leerling zou kunnen volgen). Dit helpt inclusie niet te bevorderen en schrikt sommige schoolteams ook af.
- We zijn ervan overtuigd dat kwaliteitsvolle expertise vanuit het BuO niet mag verloren gaan ten koste van de evolutie naar meer inclusie (belangrijk om goede voorbeelden mee te nemen in het verder uittekenen van een inclusief onderwijssysteem: o.a. good practices vanuit de waarborgregeling en inbreng van competentiebegeleiders).
- We willen ook de bezorgdheid onderschrijven voor meer en beter aangepast onderwijs voor kleuters. We denken dat er meer ondersteuning nodig is voor deze doelgroep om inclusie te kunnen bevorderen.
- Tenslotte (h)erkennen we ook de noodzaak aan meer flexibele (onderwijs)leertrajecten, meer gedifferentieerde studiebekrachtiging binnen het secundair onderwijs, de behoefte om (meer) los te komen van het jaarklassensysteem als voorwaarde om de inclusiegedachte beter ingang te doen vinden, e.d.

MINDSHIFT

RAPPORT: samenvatting (blz. 11-12) en Hoofdstuk 3 (blz. 39-50)

Centrale idee: Mindshift is nog niet volledig gerealiseerd.

- **WANT:**
- nog (veel) onduidelijkheden...
 - over de interpretatie van de stelling 'eerst gewoon, dan BuO';
 - over het inschrijvingsrecht (bij RA en IAC);
 - over wat (on)redelijk is en (on)voldoende is als aanpassing;
 - over de gevolgen voor eventuele studiebekrachtiging (bij RA en IAC);
 - over de continuïteit als RA worden toegekend;
 - noodzaak van medische diagnose blijft bestaan...
 - voor toegang tot een IAC of BuO;
 - voor toekennen van RA in het gewoon (vooral secundair) onderwijs;
 - perceptie bij bepaalde leerkrachten en schoolteams dat zorg en begeleiding van leerlingen met SOB een zaak is voor intern/externe experts;
 - ouders en leerlingen met SOB blijven onzeker t.a.v. een inschrijving in en het toepassen van RA in gewoon onderwijs.
- **AANBEVELINGEN:**
- beperkingen m.b.t. een schoolinschrijving en een studiebekrachtiging o.b.v. een IAC wegwerken;
 - onduidelijkheden m.b.t. het nemen van RA wegwerken;
 - toezicht houden op de toepassing van regelgeving m.b.t. inschrijving (o.a. scholen die in stilte weigeren of inschrijving ontbinden);
 - een objectief, onafhankelijk, toegankelijk aanspreekpunt voor Ouders oprichten;
 - informeren, sensibiliseren, delen van goede praktijken, organiseren van ondersteuning voor scholen en CLB.

BEVINDINGEN VCLB

- We staan achter de centrale gedachte, om de noodzaak van een 'medische' diagnose voor het genereren van ondersteuning binnen onderwijs, te verlaten. Het rapport lijkt deze gedachte voorop te stellen 'voor het toekennen van REDELIJKE AANPASSINGEN in het gewoon onderwijs'. We vinden het echter belangrijk om in deze discussie een onderscheid te maken tussen enerzijds de vraag naar de onderwijsbehoeften van een leerling en de 'aard' van noodzakelijke aanpassingen (m.a.w. Waar heeft deze leerling nood aan?) en langs de andere kant de vraag naar de 'redelijkheid' van deze aanpassing. Voor ons zijn dit twee aparte vragen. De ene vraag heeft een antwoord vanuit een interactioneel kader (en is eerder relatief van aard). De tweede vraag vertrekt meer vanuit een 'rechtendiscours' en heeft hierdoor een meer absoluut karakter waarbij het een antwoord heeft op basis van juridische criteria.

- We herkennen ons in de interpretatie van de uitdrukking 'eerst gewoon, dan pas buitengewoon onderwijs' zoals deze in het syntheserapport wordt meegegeven. Het appèl op scholen gewoon onderwijs om zich maximaal in te spannen om alle leerlingen, ook deze met specifieke onderwijsbehoeften, in het gewoon onderwijs te laten schoollopen, kunnen we vanuit VCLB onderschrijven. We duiden er tevens op dat het M-decreet ook duidelijk aangeeft dat er een mogelijkheid is tot een 'rechtstreekse instap' in buitengewoon onderwijs en het dus niet zo is dat elke leerling eerst 'moet' proberen in gewoon onderwijs alvorens dat de overstap naar een meer specifieke onderwijscontext mogelijk is. We denken hierbij o.a. aan kinderen binnen het type 2 en/of met een meervoudige beperking. Uiteraard streven we ernaar om voor alle kinderen en jongeren de mogelijkheden binnen gewoon onderwijs maximaal te verkennen.

- Het Rapport vermeldt *als aanbeveling* om 'gericht toezicht te houden op de toepassing van de regelgeving inzake inschrijvingen in een school'. Vraag is hoe dit het best georganiseerd kan worden? Als mogelijke oplossing hiervoor zien we o.a. een ontvangstbewijs van de school dat ouders en leerling telkens zouden ontvangen op het moment van de aanmelding op een school (met vermelding van datum). Scholen zouden dan op hun beurt een lijst kunnen aanleggen van aanmeldingen doorheen het schooljaar, dat ter controle kan worden voorgelegd aan de verificatie.

- We ervaren tevens moeilijkheden met het inschrijvingsrecht in scholen die 'ogenschijnlijk' 1 school zijn, maar met verschillende 'instellingsnummers' werken.

- Het Rapport vermeldt *als aanbeveling* om een objectief, onafhankelijk, toegankelijk aanspreekpunt op te richten voor ouders. We denken dat het voor CLB nog een werkpunt is om zich zo objectief en toegankelijk mogelijk op te stellen voor ouders. We zijn er eveneens van overtuigd dat CLB deze rol moet kunnen opnemen en zien dan ook weinig relevantie in het oprichten van een 'nieuw' onafhankelijk aanspreekpunt. Mogelijks wordt de onafhankelijke positie van CLB vaak bemoeilijkt vanuit de decretale verplichting om beleidscontracten af te sluiten met scholen. Het lijkt ons aangewezen om te bekijken hoe we ons intern kunnen organiseren om binnen CLB voor zo'n laagdrempelig aanspreekpunt te kunnen zorgen.

MEESTERSCHAP

RAPPORT: samenvatting (blz. 12-14) en Hoofdstuk 4 (blz. 51-78)

Centrale idee: er bestaan reeds goede praktijken van inclusief onderwijs

- **MAAR:**
- de handelingsbekwaamheid tussen leerkrachten, interne zorg en CLB verschilt nog sterk (o.a. binnenklasdifferentiatie en bepalen grens GC/IAC is moeilijk);
 - leerkrachten ervaren onvoldoende draagkracht t.a.v. gedrags- en emotionele problemen in de klas/school;
 - zorg voor leerlingen wordt nog te vaak in handen gelegd van buitenschoolse HV'ers;
 - er is onvoldoende kennis aanwezig bij scholen en CLB over regelgevende kaders m.b.t. de beoordeling van de redelijkheid van aanpassingen in het gewoon onderwijs;
 - het maken van de inschatting of aanpassingen (on)voldoende en/of (dis)proportioneel zijn, vormt voor CLB's nog een struikelblok;
 - CLB's blijken onvoldoende zicht te hebben op het gebruik van materialen, procedures en het nakomen van afspraken. Effecten van maatregelen worden zelden geobjectiveerd en het blijkt moeilijk bijsturen op basis van objectieve gegevens;
 - (gemotiveerde) verslagen bevatten veel info over kind/gezin/schoolexterne factoren, maar weinig info over positieve/belemmerende factoren op niveau van school, schoolteam en medeleerlingen. Er wordt weinig gereflecteerd op het OLB-perspectief van leerlingen en over doelen op korte en lange termijn;
 - Er zou een gebrek zijn bij CLB's aan interne kwaliteitszorg op vlak van HGD-trajecten;
 - HGD-trajecten worden vaak door school en CLB als administratieve planlast ervaren;
 - Er zou een gebrek zijn aan uitwisseling en samenwerking binnen het schoolteam en aan de informatiedoorstroom t.a.v. CLB;
 - Beleidsplannen en –contracten worden niet beschouwd als een instrument voor samenwerking tussen school en CLB;
 - Schoolondersteuning vanuit het CLB wordt als te beperkt ervaren en is onvoldoende geënt op interne kwaliteitszorg;
 - rollen en taken tussen leerlingen en CLB moeten worden uitgeklaard.
 - ouders willen als partner worden erkend.

- **AANBEVELINGEN:**
- stimuleren van de uitbouw van een geïntegreerd zorgbeleid (*overheid*)
 - regie voor schoolondersteuning bij scholen (*overheid*)
 - minimale verwachtingen t.a.v. interne kwaliteitszorg bij CLB (*overheid*)
 - gezamenlijk toezicht organiseren voor scholen/CLB (*onderwijsinspectie*)
 - heldere afspraken maken tussen scholen, CLB en PBD (*scholen, CLB en PBD*)
 - investeren in interne kwaliteitszorg en professionalisering op vlak van verslaggeving en schoolondersteuning (*CLB*)
 - investeren in HGW in scholen en CLB (*scholen en CLB*)
 - verzamelen en analyseren van data over ondersteuningsbehoefte lkr en onderwijsbehoeften leerlingen (*scholen*)
 - investeren in communicatie met ouders en ouderbetrokkenheid (*scholen*)

BEVINDINGEN VCLB

- Het Rapport vermeldt een groot onderscheid in handelingsbekwaamheid bij leerkrachten, interne zorg en CLB, o.a. in het bepalen van de grens tussen GC en IAC. We vinden het in eerste instantie van belang dat scholen en leerkrachten kennis krijgen van 'het GC' en netgebonden leerplannen én zien hiervoor een belangrijke rol weggelegd voor PBD. Momenteel wordt ervaren dat deze kennis vaak nog onvoldoende aanwezig is in scholen. Aangezien dit een voorwaarde is voor de opmaak van het M-Verslag, is het voor CLB van belang om input te kunnen krijgen van scholen over de leerdomeinen waarop de leerling afwijkt t.a.v. het GC, over de mate waarin een flexibel leertraject kan aangeboden worden of een individueel aangepast traject meer aangewezen is. Vanuit het CLB is er onvoldoende kennis over 'het' GC (zeker voor wat het secundair onderwijs betreft). We vinden het belangrijk om onze kennis hierover te vergroten, maar ervaren tevens de nood om de expertise over de inhoud van het GC op een school te kunnen terugvinden.
- Leerkrachten voelen zich niet opgewassen tegen de grote verscheidenheid aan gedrags- en emotionele problemen in de klas. Volgens ons is het bijkomend ook moeilijk in te schatten waartegen de leerling precies afwijkt t.a.v. het GC op vlak van o.a. werkhouding, gedrag, taakspanning, aandacht, e.d.
- De focus in het discours van de beoordeling van de redelijkheid van aanpassingen ligt doorgaans op één specifiek kind of jongere met SOB. Leerkrachten geven echter aan over onvoldoende draagkracht te beschikken wanneer ze geconfronteerd worden met de grote verscheidenheid in aard en hoeveelheid aan kinderen of jongeren met SOB in eenzelfde klas
- Het Rapport vermeldt dat CLB's onvoldoende zicht hebben op het gebruik van materialen, procedures en het nakomen van afspraken. We ervaren dit als een terechte kritiek en zien hiervoor een mogelijke oplossing bij scholen: het consequent en kwalitatief aanvullen van een schooldossier van een leerling waarbij afspraken die tijdens overleg met ouders en CLB worden nagekomen
- We merken zelf te weinig situaties op waarbij de ondersteuningsnoden van leerkrachten systematisch worden bevraagd (in overleg met ouders, leerling, school en CLB).
- Het syntheserapport vermeldt (op basis van verslag onderwijsinspectie) over (gemotiveerde) verslagen dat er vooral informatie wordt verzameld over kind/gezin/schoolexterne factoren en minder over positieve of belemmerende factoren op niveau van school, schoolteam en medeleerlingen. Tevens bevatten verslagen (te) weinig reflectie op het OLB-perspectief van leerling en op doelen op korte en lange termijn. We ervaren dit als een terechte kritiek en zien hierin nog een groeipad.
- Het Rapport vermeldt *als aanbeveling* t.a.v. CLB om te investeren in interne kwaliteitszorg en professionalisering op vlak van verslaggeving en schoolondersteuning. We zien op dit vlak een duidelijke verwijzing naar 'het decreet leerlingenbegeleiding' en gaan ervan uit dat de vraag naar investering ook gepaard kan gaan met extra financiële middelen t.a.v. CLB om tegemoet te komen aan de bijkomende opdrachten die ons de laatste jaren zijn gegeven.

MIDDELEN

RAPPORT: samenvatting (blz. 14-16) en Hoofdstuk 4 (blz. 79-102)

Centrale idee: er zijn (al) heel wat middelen beschikbaar voor de ondersteuning van de evolutie naar meer inclusief onderwijs

- **MAAR:**
- er is nood aan afstemming en samenwerking nodig tussen verschillende actoren: CLB, GON/ION, waarborgondersteuners, competentiebegeleiders, leerkrachten en andere HV'ers.
 - ondersteuning van klaspraktijk en leerkrachten vergt andere vaardigheden dan leerlinggebonden hulp.
 - de beschikbare ondersteuning komt niet steeds terecht waar nodig.
 - er moet tijd gecreëerd worden voor structureel overleg in gewoon onderwijs.

→ **AANBEVELINGEN** (op basis van onderzoek pre-waarborgondersteuning en competentiebegeleiding, zie syntheserapport p. 16).

BEVINDINGEN VCLB

- We vinden het belangrijk om de focus van ondersteuning niet enkel te leggen op klas- en leerkrachtgerichte ondersteuning. Leerlinggerichte hulp moet in voldoende mate beschikbaar blijven, in alle fases van het zorgcontinuüm, op basis van de beschikbare middelen.
- Er is afstemming nodig tussen de verschillende ondersteuningsactoren (link met decreet leerlingenbegeleiding).

Verloop van de conferentie

De conferentie werd opgehangen aan de vier centrale thema's binnen het syntheserapport: **Meer inclusie, Mindshift, Meesterschap en Middelen**. Voor elk thema werden de conclusies en aanbevelingen vanuit het rapport kort toegelicht, waarna enkele stellingen werden geponeerd waarop in plenum gestemd kon worden. Per thema konden ook schriftelijke aanbevelingen worden ingediend, die doorheen de dag werden verzameld en administratief verwerkt. Op het einde van de conferentie werd hierover een eerste 'round up' gebracht.

Hieronder geven we een overzicht weer van de stellingen die tijdens de conferentie aanbod kwamen, alsook van de eerste conclusies die op het einde van de dag werden bekomen.

MEER INCLUSIEF ONDERWIJS

- Om meer inclusief onderwijs te realiseren is een duidelijke visie nodig? Door wie ontwikkeld? *(meerderheid kiest voor 'overheid en onderwijsactoren moeten samen een gemeenschappelijke visie ontwikkelen en breed uitdragen')*.
 - Om meer inclusief onderwijs te realiseren is een duidelijke strategie en planning nodig? Door wie ontwikkeld? *(meerderheid kiest voor 'overheid en onderwijsactoren')*.
 - Op welke wijze kan het recht op inschrijving van leerlingen met SOB in de regelgeving verankerd worden? (antwoordkeuzes: 'het huidige juridische kader volstaat om rechtszekerheid en –bescherming te bieden op vlak van inschrijving' en 'de mogelijkheid tot inschrijving onder ontbindende voorwaarde holt het recht op inschrijving uit'. *meerderheid kiest 1^e optie*).
 - Is een meldpunt voor inschrijvingen binnen de overheid nodig? *(meerderheid kiest JA)*
 - Is een laagdrempelige bemiddelingsinstantie op het vlak van inschrijvingen nodig? *(meerderheid kiest JA)*
 - Is een beslissende instantie op het vlak van inschrijvingen nodig? *(meerderheid kiest NEEN)*
 - Is er meer controle nodig op inschrijvingen door de overheid? *(meerderheid kiest NEEN)*
-

MINDSHIFT

- Hoe kunnen scholen gestimuleerd worden om maatregelen te overwegen en uit te voeren? *(meerderheid kiest voor leerkracht- en schoolteamgerichte ondersteuning)*
- Is er meer rechtszekerheid nodig voor ouders en leerlingen op vlak van RA? *(meerderheid kiest NEEN)*
- Hoe kan de onzekerheid m.b.t. studiebekrachtiging (STB) na het verkrijgen van RA weggewerkt worden? *(o.a. geen aparte STB nodig, met vermelding van RA op STB. Meerderheid kiest voor 'geen aparte STB nodig)*
- Hoe kan het verschil in civiel effect van STB na het doorlopen van een IAC weggewerkt worden? *(meerderheid kiest voor 'door STB IAC gelijk te schakelen met STB BuSO')*
- Is een meldpunt voor ouders op vlak van RAIAC nodig binnen de overheid? *(meerderheid kiest NEEN)*
- Is een laagdrempelige bemiddelingsinstantie nodig op het vlak van RA/IAC? *(meerderheid kiest JA)*
- Is een beslissende instantie nodig op het vlak van RA/IAC bij onenigheid? *(meerderheid kiest NEEN)*
- Is er meer controle nodig door de overheid op uitvoering RA/IAC? *(meerderheid kiest NEEN)*

MEESTERSCHAP

- Om de ontwikkeling van een geïntegreerde aanpak van zorg en leerlingenbegeleiding in scholen te stimuleren is het nodig om...? (*meerderheid kiest voor 'investeren in het professioneel continuüm: o.a. lerarenopleiding, levenslang leren, ondersteuning vanuit PBD)*
- Om de ontwikkeling van HGW in scholen te stimuleren is het nodig om...? (*meerderheid kiest voor 'investeren in het professioneel continuüm'*)
- Om de ontwikkeling van een sterke interne kwaliteitszorg in CLB's te stimuleren is het nodig om...? (antwoordkeuzes: 1) investeren in het professioneel continuüm; 2) minimale verwachtingen vanuit overheid opleggen; 3) gezamenlijke controle vanuit inspectie voor school en CLB voorzien. *Meerderheid kiest 2e optie*)

MIDDELEN

- Om middelen voor ondersteuning meer efficiënt in te zetten is het aangewezen om...? keuzemogelijkheden: (*meerderheid kiest 1e optie*)
 - 1) Middelen in één ondersteuningsteam onderbrengen;
 - 2) één aanspreekpunt voorzien om ondersteuningsvragen aan te richten;
 - 3) overzicht maken van het ondersteuningsaanbod waaruit school/leraar/leerling zelf uit kan kiezen;
- De 'Regie' voor ondersteuning ligt het best bij? (*meerderheid kiest 'gewoon onderwijs'*)
 - Gewoon Onderwijs
 - BuO-school
 - CLB
 - Ouders
 - Andere instantie

Eerste conclusies na afloop van de conferentie

Op basis van schriftelijke reflecties en aanbevelingen die door de deelnemers aan de conferentie werden aangebracht, kon er op het einde van de dag een eerste overzicht van voorlopige conclusies worden gepresenteerd. Vanuit het Departement Onderwijs zal nog een ruimer verslag/rapport over deze conferentie worden opgemaakt. Onderstaande resultaten geven alvast beknopt enkele centrale bevindingen weer die door de diverse onderwijsactoren naar voren werden gebracht.

Algemene ronde

- Er is een bezorgdheid over de mate van onduidelijkheid t.a.v. het M-decreet (o.a. aanpassingen doen in grote klassen, studiebekrachtiging IAC, rolverdeling);
- Er worden vragen gesteld bij houdbaarheid budgetneutraliteit vooral bij fasen 0 en 1;
- Er is nog onvoldoende ondersteuning en tevens nood aan expertise en professionalisering;
- Volgens sommigen is er nood aan een netoverstijgend ondersteuningsmodel, volgens anderen is verscheidenheid beter;
- Draagkracht: de problematiek neemt toe en het water staat aan de lippen;
- Er is een blijvende focus op de leerling nodig en niet op de structuren;
- VN-Verdrag: volgens sommigen wordt dit onvoldoende gerespecteerd, volgens anderen is reeds een eerste stap gezet, volgens nog anderen is dit geen streefdoel.
- Volgens sommigen is de Mindshift nog niet overal gemaakt, volgens anderen zijn reeds eerste goede praktijken merkbaar (en is er nood aan communicatie en sensibilisering hierover)
- Kansen grijpen, er is een belangrijke omwenteling gemaakt.

Meer inclusie

- Er zijn twee grote strekkingen zichtbaar onder deelnemers:
 - o We moeten er NU voor gaan
 - o Het komt te snel – we hebben meer tijd nodig
- Er is nood aan duidelijkheid over en operationalisering van regelgeving;
- Er is nood aan heldere communicatie t.a.v. ALLE betrokkenen (belang van goed geïnformeerde leraren, ouders en leerlingen);
- Er is nood aan OMDENKEN van onderwijs:
 - o Relatie gewoon – buitengewoon onderwijs
 - o School als organisatie (lestijden, anders organiseren van klasgroepen, verschillende expertise)
 - o In de klas (werkvormen, bv. UDL, HGW,...)
- Opdracht van elke school om een inclusieve school te zijn:
 - o Relatieve eensgezindheid
 - o Wat betekent dit, waar zijn grenzen, tot waar kan het?
 - o Vele bezorgdheden
 - o Nood aan verdere visieontwikkeling en vertaling naar de praktijk
 - o Aandacht voor ALLE perspectieven
 - o Uitgangspunt: het kind staat centraal
- Implementatieproces:
 - o Ja! Maar ook onzekerheid, angst, onvoldoende info, e.d.
 - o Nood aan fasering en geleidelijkheid en tegelijkertijd actie
 - o Nood aan helder plan van aanpak
 - o Nood aan tijd om degelijk te implementeren

- Nood aan richtlijnen, ondersteuning (en professionalisering), samenwerking en middelen (ook infrastructuur)
- In context van vertrouwen, medeverantwoordelijkheid en duidelijke afspraken over wie wat opneemt.
- Nood aan opvolging en onderbouwing door data: worden leerlingen er beter van (welbevinden, prestaties, ...)?
- Regelgeving
 - Permanent verfijnen, maar niet loslaten
- Rechtspositie
 - Evenwicht tussen vertrouwen in scholen en rechtszekerheid voor leerlingen en ouders
 - Nood aan een beslissingsorgaan die knopen kan doorhakken bij betwisting inschrijvingsrecht (bv. Controle bij scholen die leerlingen weigeren of ontradingsgesprekken voeren)
 - Er is nood aan toezicht:
 - Dit kan verschillende foci hebben
 - Wel ruimte laten voor processen van schoolontwikkeling
 - Voorkomen van planlast

Mindshift

- Mindshift vraagt tijd, professionalisering en ondersteuning
- Controle: 2 visies
 - Zorgbeleid moet gecontroleerd worden door inspectie
 - Minder inzetten op controle, maar meer op vertrouwen en ondersteuning
- Geen middelen naar bijkomende controlerende instanties laten gaan, maar nood aan samenwerking tussen bestaande instanties
- Sommige deelnemers willen een zorgbeleid los van een medische diagnose, terwijl anderen meer nadruk willen leggen op de noodzaak van protocollering
- IAC en studiebekrachtiging
 - Duidelijkheid in de regelgeving gevraagd, maar verschillende meningen over de soort studiebekrachtiging (gewoon, BuO of deelattesten)
 - Duidelijkheid t.a.v. de lerende over de waarde van de studiebekrachtiging
 - Bezorgdheid over civiele effect
- Inclusief onderwijs: als recht maar ook plicht? 2 standpunten
 - Geen plicht, maar pragmatisch beoordelen: beste leerweg zoeken voor iedereen
 - Principieel implementeren voor iedereen

Meesterschap

- Belang van professioneel handelen en professionalisering
 - o Rol van de lerarenopleiding
 - o Brede taakopvatting
 - o Focus op pedagogisch didactisch handelen (binnenklasdifferentiatie, co-teaching, e.d.)
 - o Eigenaarschap van professionele ontwikkeling bij leraren en scholen
 - o Belang van leren van en met elkaar
- Overleg en communicatie OVER DE LEERLING
 - o Binnen de school
 - o Met duidelijke taakafbakening van de rollen van verschillende actoren
 - o Met ouders als gelijkwaardige partners
- Professionalisering door samen DOEN
 - o IN de concrete klaspraktijk
 - o Succeservaringen opnemen/delen van praktijken
 - o Professionele ontwikkeling binnen school
 - o Samenwerking gewoon – buitengewoon onderwijs (verschillende modellen)
 - o Professionele ontwikkeling door samenwerking school – PBD – CLB: uitklaren van rollen
 - o Netoverstijgend – regiogebonden ondersteuning
 - o (erkenning van) complementaire expertise
- Conditie
 - o Budget
 - o Tijd
 - o Ruimte
- Professionalisering gaat hand in hand met schoolontwikkeling
 - o Zorgbeleid ontwikkelen (als element van erkenningsvoorwaarde?)
 - o Interne kwaliteitszorg: het nagaan van de effectiviteit van maatregelen (school/CLB) hierin opnemen.

Middelen

Hiervoor kon nog geen verwerking van de aangeleverde reflecties door de deelnemers gebeuren.